

Reaktywność jako temperamentalny czynnik ryzyka u osób z zaburzeniami nerwicowymi

Reactivity as a temperamental risk factor with people suffering from neurotic disorder

STANISŁAW OZIEMSKI

STRESZCZENIE

Brak możliwości efektywnej regulacji stymulacji w przypadku długotrwałej rozbieżności między poziomem reaktywności jednostki a wartością stymulacyjną zachowania i/lub sytuacji, w których jednostka funkcjonuje, prowadzi do ukształtowania się temperamentalnego czynnika ryzyka (TCR), prowadzącego do różnych zaburzeń zachowania. Postanowiono przeprowadzić badanie struktury cech temperamentalnych osób z zaburzeniami nerwicowymi, w celu weryfikacji hipotezy o podwyższonym poziomie reaktywności w porównaniu z populacją osób zdrowych, co wskazywałoby na istnienie temperamentalnego czynnika ryzyka wystąpienia nerwicy.

W celu weryfikacji hipotezy zbadano 15 kobiet i 15 mężczyzn w wieku 22—49 lat, o różnym wykształceniu i miejscu zamieszkania, z rozpoznaniem zaburzeń nerwicowych podczas leczenia w Klinice Nerwic Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie. Grupę kontrolną stanowiły osoby zdrowe, dobrane parami. Do pomiaru poziomu reaktywności wykorzystano kwestionariusz — Formalna Charakterystyka Zachowania — Kwestionariusz Temperamentu (FCZ-KT).

Badanie wykazało, że struktura cech temperamentalnych, a szczególnie poziom reaktywności jest w sposób istotny statystycznie różny w grupie osób z zaburzeniami nerwicowymi niż w grupie kontrolnej populacji ludzi zdrowych.

Fizjologiczny mechanizm reaktywności wpływa na regulację stymulacji poprzez wyznaczenie wielkości potrzeby stymulacji sprzyjającej utrzymaniu optimum aktywacji. W sytuacjach poważnego niedoboru lub nadmiaru stymulacji, które grożą dużym spadkiem lub wzrostem aktywacji, mogą wystąpić przystosowawcze zmiany fizjologiczne, wywołujące somatyczne objawy zaburzenia nerwicowego.

SUMMARY

Lack of possibility of effective stimulation regulation in case of long-term divergence between an individual's reactivity level and a stimulating value of a behaviour and/or a situation, in which the individual functions, leads to formation of a temperamental risk factor (TCR), leading in turn to various behavioural disorders. Research aiming at verification of the hypothesis on the increased reactivity level with persons suffering from neurotic disorders in comparison with healthy persons population, which would indicate the existence of the temperamental risk factor of neurosis, was decided to be carried out. In order to verify the hypothesis 15 women and 15 men were examined, aged 22—49, of various education and places of residence, with diagnosed neurotic disorders. These persons were in therapy in the Neurosis Clinic of the Institute of Psychiatry and Neurology in Warsaw. The control group consisted of healthy persons selected to match the above in pairs. The reactivity level was measured by means of a questionnaire named Formal Characteristics of behaviour — the Temperament Questionnaire (FCZ-KT). The research showed that the structure of temperamental features and

specially the reactivity level essentially and statistically differ in the group of persons with neurotic disorders from the control group of healthy people. The results indicate that physiological mechanism of reactivity affects control of stimulation through assigning the volume of need of stimulation, fostering maintaining optimum of activation. In situations of serious deficit or excess of stimulation, which meance with big decrease or increase of activation, adaptive physiological changes, creating somatic symptoms of neurotic disorder, can occur. Key words: reactivity, neurotic disorders